een spoedig herstel intreden zou, behalve voor één, een matroos uit den Helder, die waarschijnlijk leed aan kanker in den mond."

In Baltasound werd dit jaar niet veel arbeid verricht, hoewel een der predikanten, naar den wensch der Deputaten, naar het Noorden ging, ofschoon hij in Lerwick maar moeilijk kon gemist worden. De visscherij viel meer zuidelijk, zoodat voortdurend slechts weinig schepen te Baltasound waren, wat men echter niet van te voren kon weten. Het resultaat was dan ook, dat den eersten Zondag slechts 150 à 200 man onder de prediking des Woords kwamen, terwijl den tweeden Zondag geen dienst kon gehouden worden, daar er slechts één Hollandsch schip voor anker lag in de baai. Aan belangstelling voor den arbeid onder onze visschers ontbrak het echter ook te Baltasound niet. In het verslag wordt daar met de meeste ingenomenheid over gesproken.

Op Maandag, 1 Juli, was de tijd om, en het vertrek der predikanten naar Holland bepaald. „Na de gebruikelijke afscheidsvisite's, aan Lerwick's voornaamsten, — aldus leest men — werd ook nog een bezoek gebracht op het Hospitaalkerkschip „de Hoop." Binnengekomen reeds op Woensdag, 12 Juni, waren we ettelijke malen in de gelegenheid geweest op de aangenaamste wijze met den dokter, dominé en kapitein kennis te maken. Bij het eerste bezoek van ons werden we geïnviteerd voor een diner aan boord. Met dankbaarheid werd die invitatie aanvaard, maar daar het schip niet langer dan noodig was in de baai vertoefde, kon pas op den laatsten dag aan de vriendelijke uitnoodiging gevolg worden gegeven. Wat een heerlijk en copieus diner werd ons daar aan boord aangeboden! Onder gezellige gesprekken werd het met graagte gebruikt en met handdruk en wederkeerige wenschen voor elkanders welzijn, keerden we te vier uur aan land terug.

Zoo werd het intusschen 6 uur, het uur van ons vertrek. In gezelschap van den heer Proost, van Vlaardingen, die eveneens in „Lochendhouse" logeerde en die ons zeer veel vriendelijkheid bewezen heeft, trokken wij naar de boot. Na een allerhartelijkst afscheid van de vele vrienden, werd het anker gelicht en stoomde de „St. Rognald" naar het midden der baai, onder het wuiven met zakdoeken, waaraan schier geen einde kwam. Onder begunstiging van het schoonste weer, kwamen we Dinsdag-avond te Aberdeen aan. Daar scheidden onze wegen."

In ons eerste artikel wezen we reeds op den stand der gelden die voor deze zaak beschikbaar zijn, en die ruimer en milder behoorden te vloeien, en we kunnen dan ook niet nalaten, om, nu het seizoen voor de visschers weer voor de deur staat en de arbeid staat hervat te worden, met aandrang dit hoogst gewichtige werk in de belangstelling van al onze lezers aan te bevelen.

Uit de Pers.

In zijn toelichting van ons huwelijksformulier bespreekt Dr. Wielenga de voor onze dagen zoo ingrijpende vraag naar de gezagsverhouding, die volgens Gods Woord in het gezin bestaan moet.

Men stelle zich een oogenblik op het standpunt der consekwentie.

Wanneer men aanneemt, dat de vrijmakende kracht van het Evangelie den gezagsband tusschen man en vrouw *geheel* heeft losgemaakt, en dus in het Christelijk huwelijk de vrouw aan den man geen gehoorzaamheid verschuldigd is, dan eischt de consekwentie, dat men ook besluite tot wegneming van den gezagsband tusschen heer en knecht. Dan is er ook geen dienstbare meer, die aan haren heer, naar christelijke ordening, onderdanigheid heeft te bewijzen.

Inderdaad gaan uit het christelijk kamp in de laatste jaren stemmen op, die deze consekwentie bepleiten, en de autoriteit der schriftuurplaatsen, waar de dienstknechten gehoorzaamheid bevolen wordt, ontkennen op grond hiervan, dat de maatschappelijke toestanden zich dermate hebben gewijzigd, dat deze woorden niet meer op onze verhoudingen passen. Er is geen slavernij meer in den christenstaat, en bij toestanden van slavernij alleen heeft het apostolisch vermaan zin.

Zoodra men nu echter de consekwentie nog verder doortrekt (en eischt logisch nadenken dit niet?) en deze vrijmaking ook toepast op de verhouding tusschen overheid en volk, dan deinst de vrijmaker toch eenigszins terug, en voelt hij, dat de emancipatiewoede haar grenzen heeft. Althans mij is geen man van christelijke levensbeschouwing bekend, die deze consekwentie aangedurfd heeft, en het recht van gezagsoefening door de overheid heeft ontkend.

Maar dan voelt een ieder, dat ook voor de ontkenning van de gezagsverhouding in het huwelijk alle grond ontbreekt.

Men ontkent de autoriteit der schriftuurlijke vermaningen tot gehoorzaamheid in het huwelijk, op grond van het feit, dat de maatschappelijke verhouding tusschen man en vrouw niet meer is als in de dagen der apostelen. Maar deze verhoudingen hebben zich niet minder, misschien nog sterker, gewijzigd op het terrein van den staat. Indien ergens, dan is op dit terrein een geweldige emancipatie aanschouwd, die aan het despotisme van vroegere eeuwen een einde gemaakt heeft.

Wie dus in het eerste geval de toepassing der Schriftvermaning weigert, moet dit zeker in het andere geval ook doen, en dan is er maar één schrede tusschen ons en de anarchie.

Men zij daarom op zijn hoede, voor het al te stout opheffen der vrijheidsbanier in het christelijk huisgezin.

De christelijke samenleving is een kunstig gebouw, waarin men niet één zuil, niet één steen kan missen. Het wegbreken van één pilaar, kan den val van het geheele kunstwerk tot oorzaak zijn.

Naar onze overtuiging vloeit de geheele redeneering, die wij in ons vorig artikel vertolkten, voort uit een principieele afwijking in de Schriftbeschouwing. De bijbel is niet een boek, dat alleen in den tijd ‚van zijn ontstaan de Godsspraak tot den mensch en de maatschappij deed uitgaan, het is het boek met profetisch vergezicht, het levend organisme, dat de ranken van zijn invloed tot de einden der eeuwen uitstrekt.

Het is den bijbel saeculariseeren (verwereldlijken) en de inspiratie vermenschelijken, wanneer men in de vermaningen der Schrift niet anders dan tijdwoorden ziet. Een zeker plooien in den vorm van het woord naar den tijd is er zeker bij »de heilige mannen Gods" geweest. Zij zijn in den goeden zin van het woord kinderen van hun tijd geweest en hebben aan wijsheid voorzichtigheid, aan profetischen heldenmoed fijnen takt weten te paren, maar nooit ofte nimmer hebben zij aan den eeuwgeest het offer van een *beginsel* gebracht. Wanneer inderdaad naar Goddelijke ordinantie de vrouw niet meer behoorde te gehoorzamen aan den man, krachtens de vrijmaking van het kruisevangelie, dan zou het een Paulus niet aan de vrijmoedigheid hebben ontbroken, dit onverholen te zeggen.

Zoo blijft dus de vermaning van kracht, en zij zal van kracht blijven, zoolang de wereld staat: »Gij, vrouw, zult uwen wettigen man gehoorzaam zijn."

En indien men vraagt: heeft het Evangelie in het geheel geen wijziging gebracht? — dan is het antwoord: zeer zeker. Indien de apostelen van vroeger eens konden rondzien in de maatschappij van heden, zouden ze de oude wereld niet meer herkennen. Welk een ontplooiing van het leven, welk een vrijer ademen, welk een openbaring van vroeger sluimerende krachten en gaven der vrouw! De vrouw niet meer zooals in de kindsheid van het menschelijk geslacht of een slavin of een luxeartikel, maar meer en meer in haar eigen levenskring autoriteit en kunstenares bij de gratie Gods.

Deze krachtsontwikkeling en standsverbetering der vrouw in huisgezin en maatschappij is niet gekomen ondanks het Evangelie en nog minder in strijd met het Evangelie, zij is er de vrucht en overwinning van. Wat de Heere Christus en zijne apostelen gezaaid hebben, dat mag de vrouw onzer eeuw thans maaien. Christus gaf haar een eereplaats in zijn Koninkrijk naast den man, en zij drinkt met hem aan denzelfden verbondsdisch uit denzelfden beker, aldus verrichtbarend het woord, dat in Christus noch man noch vrouw is, en van deze opheffing der vrouw in het geestelijk leven is de opheffing in het maatschappelijk leven het noodwendig resultaat.

Wat in het centrum, het geestesleven, vrijgemaakt is, ervaart de vrijheid ook in de periferie, den omtrek, van het leven. Vandaar, dat de vrouw thans in alles de gelijke van den man is, uitgezonderd dat één, dat zij den man gehoorzaam moet zijn. Zij moet hem gehoorzamen, niet omdat zij de mindere zou weezen, — want voor God is zij (daar immers Christus ook haar met zijn bloed gekocht heeft) van dezelfde zedelijke waardij als de man, — maar omdat het God belieft haar mede door den man te leiden en te regeeren.

Intusschen blijft het een zware eisch, die hier aan de vrouw gesteld wordt.

Den man te *helpen*, hem te *dienen* met onvolprezen toewijding, dan kan de vrouw, en die arbeid is haar zoet.

Maar den man *gehoorzaam* zijn, dat is een taak, die voor menig vrouwenhart een offer vergt, dat boven haar zedelijke kracht schijnt te gaan.

Op dit punt heeft menige christenvrouw een zwaren strijd te strijden. Zoo licht komt de vraag op: waarom zou ik altijd de minste moeten zijn? Waarom moet ik, als zijn wil en mijn wil niet overeenstemmen, mij zelf verloochenen?

Hoe menigmaal prikkelt, — niet het minst bij de vrouw, — de wet juist tot overtreding, en is de ontkenning, of althans het praktisch ingaan tegen het gezag, de zondige reactie van het natuurlijk hart tegen Gods gebod.

Daarbij komt, dat vele mannen zulke slechte en onbekwame gezagdragers zijn.

In het één*e* gezin is de man een zwakkeling die de zedelijke of ook intellectueele kracht mist de eerste te zijn. Zijn vrouw is zijn meerdere. In het andere gezin meent de man zijn »meerderheid" telkens te moeten laten voelen door een commandotoon van een lijder aan gezagsdelirium.

Het zal in beide gevallen voor de vrouw uiterst moeilijk zijn, het gezag van den man te eerbiedigen.

Met haar scherpziend oog doorgrondt zij zoo spoedig de onvolkomenheden van het manlijk karakter. Ze voelt zoo fijn, welke de zwakheden en kleinheden zijn van zijn geest. Er zijn momenten, dat zij haar verstandelijke en zedelijke meerderheid voelt. En moet zij dan toch gehoorzaam zijn?

Het gaat natuurlijk niet aan hier een grens te bepalen, en te zeggen, waar de zelfverloochening ophoudt. Te beklagen is de vrouw, die zooveer alle gevoel van eigenwaarde verloren heeft, dat zij zich alle beleedigingen en vernederingen zonder een woord van tegenweer laat welgevallen. Ontadeld is de vrouw, die *kruipt* voor den man en uit gebrek aan zelfgevoel de hand kust, die haar slaat.

Er behoort in de vrouw ook een zekere fierheid te zijn, waarmee zij, als het moet, voor haar recht en Gods recht opkomt. De fierheid van een Abigail die de teugels van het huiselijk bewind uit Nabals dronkaardshanden neemt en als vertegenwoordigster van haar huis bij David optreedt. De fierheid van een Vasthi, die weigerde des konings woord te gehoorzamen en te verschijnen op de drinkpartij van haar gemaal met zijn geweldigen.

Er is een grens aan de onderdanigheid, die samenvalt met de grens van billijkheid en recht.

Maar de Goddelijke regel blijft: Gij, vrouw, zult uwen wettigen man gehoorzaam zijn, als uwen heer.

En nu gaat het formulier in denzelfden toon verder.

»*Gij zult geene heerschappij gebruiken over uwen man, maar stille zijn*".

Deze woorden zijn ontleend aan 1 Tim. 2 : 12: »Doch ik laat de vrouw niet toe, dat zij leere, *noch over den man heersche, maar wil, dat zij in stilheid zij*".

Aanleiding tot dit zeggen was de opkomende vraag in de gemeente, of de vrouw zoover in de geestelijke gelijkheid met den man deelde, dat zij ook in de vergadering der gemeente het woord mocht voeren. De apostel laat dit niet toe, want in het *woord* is *heerschappij* en de heerschappij is aan de vrouw niet opgedragen, maar aan den man. Het niet heerschen, waarvan ons formulier spreekt, is dus een niet heerschen *in woorden*. De vrouw, omdat zij fysiek zwakker is, zoekt menigmaal haar kracht in een wapen, welks macht Jacobus de apostel getoekend heeft, toen hij sprak van een klein lid, dat nochtans groote dingen roemt. Over het algemeen beschikt de vrouw beter over dit wapen dan de man, vooral als zij met dit wapen hare rechten verdedigen moet. Dan ontwikkelt het anders zwakkere vat een welsprekendheid, — of liever welbespraktheid, — waarvoor de man het zeil moet strijken.

De kijfachtige huisvrouw was reeds in Salomo's dagen een spreekwoord.

En zoozeer heeft ook deze vrouwenkenner bij uitnemendheid de vervaarlijke kracht van dit wapen gekend, dat hij een gestadig druipen ten dage des slagregens en een wonen op den hoek van het dak verkoos boven het verduren van deze oratorische batterij.

In het *woord* zeiden wij is *heerschappij*.

Wie het gezag draagt heeft *het laatste woord*. Maar juist op dit laatste woord is soms het vrouwenhart zoo verzot, dat zij het den man ontnemen wil, en het als een trofee der overwinning meedraagt uit den strijd.

Daarom zegt Paulus: Geene heerschappij gebruiken, gij vrouw, maar *stille* zijn.

O, wij erkennen ten volle, dat het vrouwelijk woord menigmaal ten goede zich *tegen* den man stelde. Had Pilatus maar geluisterd naar het woord zijner vrouw, hij zou zich niet schuldig gemaakt hebben aan het bloed des rechtvaardigen. Welk een edele verontwaardiging was er in het woord van Zippora, toen zij Mozes ontrouw aan het verbond verweet en hem »bloedbruidegom« noemde. Ja, zooveer kan het woord der vrouw een macht tot heil des mans zijn, dat de man verstandig handelt door zich aan de leiding van dat woord toe te vertrouwen. In de kwestie-Ismael zei de Heere tot Abraham: »Al wat Sara tot u zeggen zal, hoor naar hare stem.«

Hier staan echter tegenover tallooze voorbeelden, dat de vrouw haar invloed ten kwade aanwendde. *Adam*, die door Eva verleid werd; *Isak*, die door Rebecca bedrogen werd; *Job*, die door zijn vrouw tot Godslastering verlokt werd; *Simson*, die door Delila werd verstrikt; *David*, die door Michal werd beschimpt; *Salomo*, die door vrouwen tot afgoderij werd vervoerd, — deze allen zouden er van kunnen getuigen. Terecht heeft men opgemerkt, dat de eerste mensch (Adam), de geduldigste mensch (Job), de sterkste mensch (Simson), de wijste mensch (Salomo) door vrouwen bestookt of op 't kwade pad vervoerd zijn.

De vrouw *mag* niet heerschen.

Daarom is de van God geordineerde regel, dat de man-koning het *woord* als symbool der heerschappij hebbe, en de vrouw *stille* zij. »Welker versiersel zij, niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten des haars, en omhangen van goud, of van kleederen aan te trekken, maar de verborgen mensch des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God" (1 Petr. 3 : 3, 4).

Officieele Berichten.

Wolvega, 13 April. Zondag was het voor onze gemeente een blijde dag. Na eene vacature van slechts bijna 5 maanden mochten onze oogen weer onzen leeraar aanschouwen.

Na des 's morgens door Ds. P. Bos van Delfzijl, die tot tekst had gekozen 2 Tim. 4 : 5, tot zijn dienstwerk te zijn ingeleid, aanvaardde des 's middags onze van Marrum tot ons overgekomen leeraar, Ds. G. Kerssies, zijn dienstwerk onder ons, het Woord bedienende naar aanleiding van Ps. 110 : 3.

Zegene de Heere zijn Eerw.'s arbeid onder ons, tot eer van Zijn Naam en tot heil der gemeente.

Namens den raad der Geref. Kerk:
S. J. Visser, *scriba*.

Verbeterd bericht.

Met het oog op een af te leggen examen zal op verzoek van een der Kerken de vergadering der classis Gouda niet op 5 Mei, maar D.V. op 19 Mei d.a.v. te Gouda saamkomen. Punten voor het agendum kunnen nu tot 1 Mei ingezonden worden aan het adres van eerstondergeteekende.

Namens de roepende Kerk van Ouderkerk a/d IJsel:
D. B. Hagenbeek, *praeses*.
B. Hoogendijk, *scriba*.

Ouderkerk a/d IJsel, 9 April 1908.

„De classis Breukelen van Geref. Kerken, vergaderd op 2 April 1908 te Breukelen, geeft bij deze aan de Geref. Kerken in Nederland kennis, dat zij zich tot haar leedwezen genoodzaakt heeft gezien den heer N. Bijdemast te Maarssen zijn bevoegdheid als oefenaar te ontnemen, en zulks op grond van „openbare scheurmaking".

Namens de classis voornoemd:
Ds. H. de Koning, *praeses*.
Ds. W. Maan, *scriba*.
Ds. R. de Jager, *assessor*.

Vreeland, 9 April 1908.

Classe 's-Gravenhage.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van 's Gravenhage bericht, dat de classe 's-Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's Gravenhage op Dinsdag 12 Mei a.s., gewone tijd en plaats. Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 28 April e.k. bij den scriba, Van Speijkstraat 105, 's-Gravenhage.

Namens den Kerkeraad voornoemd:
C. Lion Cachet, *scriba*.

's Gravenhage, 13 April 1908.

Buitenland

Duitschland. De zaak van Dr. Pfannkuche in Hannover.

In de vergadering van het Pruissische Huis van Afgevaardigden van 19 Februari l.l. nam een „vrijzinnig" volksvertegenwoordiger het op voor den predikant Dr. Pfannkuche te Osnabrück, terwijl de houding van het Consistorium tegenover dezen predikant werd afgekeurd. De Minister van eeredienst zelde eerst, dat hem van die zaak niets bekend was; in eene latere zitting verklaarde hij echter, dat hij de beslissing van het Consistorium goedkeurde.

De zaak is als volgt gelegen. In den herfst van het voorgaande jaar stelde Dr. Pfannkuche aan de vereeniging van onderwijzers voor, in haar vergadering een voordracht te houden over „de resultaten van de nieuwe critiek (Forschung) omtrent het Oude Testament en hunne toepassing bij het Godsdienstonderwijs". Deze voordracht werd gehouden. De referent zeide daarbij o. a. dat „de Bijbelsche oorspronkelijke sagen (Ursagen) in de laagste klasse op de manier moeten verhaald worden, waarop men sprookjes vertelt, boven alles uitgaande van de quaesties die aan die verhalen ten grondslag liggen, zoo mogelijk met vermelding van de sagen die niet in den Bijbel staan". De vereeniging besloot hierop eenstemmig een voorstel bij het bevoegde Kerkbestuur te doen omtrent de „reform" van het Godsdienstonderwijs. Ook Dr. Pfannkuche meende toen een daad te moeten doen. In het ministerie van predikanten stelde hij voor, dat de leeraars der Luthersche Kerk onder leiding van den superintendent van de stad Osnabrück, het hun toekomende recht om toezicht uit te oefenen op het Godsdienstonderwijs in de volksscholen, zouden gaan uitoefenen, en daartoe het toezicht op de onderscheidene scholen onder de predikanten te verdeelen. Hij zelf verklaarde zich bereid een school voor zijn rekening te nemen en wendde zich daarom tot het hoofd met het verzoek hem het leerplan voor het Godsdienstonderwijs en de verdeeling van de uren mede te deelen. De superintendent Weidner met nog een predikant, die beide tot de moderne richting behooren, wendden zich met gelijk verzoek tot de hoofden van scholen, terwijl de andere predikanten geen stap in deze richting deden.

De zaak kwam daardoor voor de Koninklijke regeering. Aan den superintendent werd toegestaan, de uren waarop Godsdienstonderwijs gegeven werd, aanwezig te zijn, maar dit recht werd niet aan de andere predikanten gegeven; de regeering stelde zich in verbinding met het Koninklijk Consistorium om deze zaak te regelen. Zij kon niet toestaan dat het Godsdienstonderwijs aan één school (de verschillende scholen van Osnabrück vormen één organisme met eenzelfde leerplan) door verschillende predikanten van verschillende Theologische richting in verschillenden geest zou gegeven worden; allerminst kon zij toegeven dat een school tot proefveld voor de eischen van Ds. Pfannkuche, om namelijk het Godsdienstonderwijs in den geest van de uitkomsten der moderne kritiek te laten geven, gebruikt werd. Men moet daarbij wel in het oog houden, dat het niet bij de kritiek op het Oude Testament blijven zou; weldra kan men verwachten dat ook het onderwijs in het Nieuwe Testament in den geest der moderne kritiek zal gegeven worden. Volgens de beoefenaars der hedendaagsche schriftkritiek is immers de geboortegeschiedenis van Jezus met sagen doorweven en de opstanding en hemelvaart van Christus vallen als historische feiten geheel weg. Wat blijft dan van de Nieuw-Testamentische geschiedenis over? Dien weg wilde de regeering niet op.

Ook, het Koninklijk Consistorium, een kerkbestuur waaronder de predikanten der Evangelische landskerk staan, gelijk ongeveer ten onrent de predikanten der Hervormde kerk onder het Classicaal bestuur of het Provinciaal kerkbestuur, meende in dezen een woord te moeten spreken. Op 22 Nov. l.l. werd door dit bestuur een schrijven tot Dr. Pfannkuche gericht, waarin kennis gegeven werd, dat het bestuur te weten kwam, dat hij zich vrijwillig aangeboden had in de onderwijzersvereeniging een voordracht te houden, en dat daaruit het streven bleek om zijne meening op Godgeleerd gebied over te brengen in de school. „Volgens een kennisgeving der Koninklijke regeering te Osnabrück, is de bedoelde voordracht geschikt geweest, groote verwarring onder de onderwijzeressen en de ernstigste onrust bij de ouders in het leven te roepen. Wij moeten daarom wenschen, dat gij in de toekomst, om het algemeen belang, vermijden zult, door zulk optreden aanstoot te geven".

De predikant Pfannkuche zocht toen het Landsconsistorium te bewegen deze vermaning in te trekken, of hem te beschuldigen van onrechtzinnigheid in de leer. Het Landsconsistorium, een kerkbestuur dat boven het Koninklijk consistorium staat, antwoordde hierop, dat het niet kon ingaan op het verzoek van Ds. Pfannkuche; in de uitspraak van het Koninklijk consistorium was alleen een wensch te kennen gegeven, met welken wensch het Landsconsistorium zich vereenigde. Genoemd bestuur meende bovendien, dat de zaak hem niet geschikt scheen om daaruit een proces over de leer te laten beginnen.

Het komt ons voor, dat deze zaak den toestand waarin de Evangelische Landskerk van Pruisen verkeert, getrouw schetst. Het is te bejammeren dat een kerkbestuur slechts handelend optreedt, als de Koninklijke regeering te Osnabrück daartoe drijft, en dat het bestuur der kerk geen woord van afkeuring doet hooren over het optreden van Dr. Pfannkuche, maar alleen den „wensch" uitspreekt, dat deze in de toekomst niet meer in de richting, waarin hij zich thans bewogen heeft, aanstoot zal geven!

Frankrijk. Bourget over de traditie.

De bekende Fransche dichter Paul Bourget is een ijverig voorstander van het Christendom in Roomschen vorm. Hij werd de opvolger van den talentvollen Brunetière, in leven hoofdredacteur van het beroemde tijdschrift de *Revue des deux Mondes*, als president van de algemeene ligue der Roomsche studenten te Parijs. In een van zijn redevoeringen voor de studeerende jongelingschap sprak hij dezer dagen: „Het is de gevaarlijkste dwaling van onzen tijd, te meenen, dat alles, ook de meest fundamenteele waarheden, aan evolutie onderworpen zijn." Ook wat hij daarbij van traditie en traditionalisme sprak, is juist opgemerkt. „Wij moeten de kerk niet vergeten. En hier behoef ik slechts de woorden van den Bijbel aan te halen: „Heere, tot wien zouden wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." Geloof in die dingen is het, wat wij meenen te verkondigen, wanneer wij onszelven traditionalisten noemen. Dit woord is niet hetzelfde als retrogressionalisten. Niemand gaat achteruit wanneer hij de gelijk- en gelijkvormigheid van twee driehoeken op dezelfde manier bewijst, die men ook in de dagen der oudheid volgde. Niemand gaat achteruit, wanneer hij zegt, dat tweemaal twee vier is, gelijk de eerste mensch, die rekenen leerde, het deed. Maar als iemand verklaart, dat de rechte lijn niet de kortste weg is tusschen twee punten en dat tweemaal twee vijf is, dan moet hij inderdaad onder hen die achteruitgaan, gesteld worden".

Dit is alles zoo klaar als de dag. Maar Paul Bourget weet zeer wel, dat niet alles wat de Roomsche kerk leert, berust op datgene wat ons door Gods Woord is overgeleverd. Als kenbron der waarheid neemt Rome ook datgene aan, wat aan de Roomsche kerk is overgeleverd, de traditie. Laat ons er aan toevoegen, dat tot onze vreugde vooral in Frankrijk datgene wat volgens de traditie der kerk geleerd wordt, op den achtergrond wordt geplaatst, en daardoor meer op den voorgrond komt dat, wat gemeenschappelijk door alle kerken op grond van Gods Woord beleden wordt.

N.-Amerika. Vroeger werd in N. Amerika de kerkleer op dit of dat punt aangevallen. Wanneer de kerken niet genegen waren de belijdenis of de kerkenordening te veranderen, stichtte men eene nieuwe kerk. Daaruit is te verklaren, dat er zulk eene menigte van kerken of secten in de nieuwe wereld bestaat.

De modernen van den tegenwoordigen tijd houden echter niet van nieuwe kerkformaties. Zij willen in de kerken waarin zij zijn, blijven. Slechts enkele predikanten, die geheel met het geloof hunner kerk braken, verlieten haar, het Christendom als iets dat afgedaan was, beschouwende. De modernen zoeken gedaan te krijgen dat de organisatie der kerken zoo gewijzigd wordt, dat ieder zich daarin vrij kan bewegen. Men wil vrijheid, geen gebondenheid aan een geloofsbelijdenis of aan den Bijbel als het Woord van God.

Vraagt men hun wat zij dan toch voor waarheid houden, dan antwoorden zij, dat dit eene zaak is, die hun alleen aangaat. Vrijheid willen zij hebben en daarom weg met de belijdenisschriften, en met de onderteekening daarvan door proponenten, predikanten en hoogleeraren. Weg met het oud begrip van de inspiratie van den Bijbel.

Het komt ons voor, dat de modernen in de nieuwe wereld geen kans zien met hunne afwijkende leer nieuwe kerken of secten te stichten, en dat zij daarom zoeken de kerk waarin zij thans zijn, om te zetten, zoodat zij daarin kunnen blijven. Al gelukt hun die toeleg, hetgeen wij betwijfelen, dan zullen zij zich toch niet kunnen handhaven. In N.-Amerika moeten de kerken uitsluitend van de bijdragen der leden leven, en niemand geeft op den dunr geld voor de propageering van leeringen, die niet anders zijn dan ontkenningen.

China. De Chineesche volksgeest en de belijdenis des Heeren.

Er is willicht geen land ter wereld, waar de zending zooveel moeilijkheden heeft te overwinnen als in China. Dat spruit niet hieruit voort, dat zij die voor de belijdenis van den Christus uitkomen, rechtstreeks vervolgd worden; dat komt betrekkelijk niet veel voor; maar 't heeft zijn oorsprong in het feit, dat de Chineesche maatschappelijke samenleving geheel op Heidensche leest geschoeid is. Daar komt bij voorbeeld een zendeling in een dorp en predikt er het Evangelie. Na eenigen tijd wordt het hart van een der dorpelingen geopend, zoodat hij acht neemt op het woord van den gezant van Christus we.e. Nu zullen we aannemen dat niemand hen daarover lastig valt en dat hij niet zonder bezwaar laat doopen. Maar als men nu meent dat hij voortaan ongestoord zijn Heiland zal kunnen belijden, dan vergist men zich echter zeer.

Elk jaar worden toch in het dorp algemeene collecten gehouden voor het onderhoud van afgodstempels, schouwburgen, enz. Wie daarvoor niet wenscht te offeren, wordt voor een gierigaard gescholden en op allerlei wijzen gekweld. Moet nu de Christen eenig geld geven om zich daarvoor rust en vrede te koopen?

Niet lang daarna moet er belasting betaald worden voor het onderhoud en vereering van den veldgod; wie die niet betaalt kan er op rekenen, dat de vruchten van zijn velden een prooi worden van roovers en moedwilligen. Nu kan hij dit wel doen in de gedachte, dat hij belasting voor de veiligheid van zijn goed betaalt, doch zijn conscientie zal hem zeggen, dat hij geen geld geven mag om afgoden in stand te houden. Wanneer de belijder van den Christus werkman is, dan moet hij betalen voor de priesters van den handwerksgod, die tevens zorgen dat de huizen en werkplaatsen beschermd worden. Als hij daarvoor niet wenscht bij te dragen, dan meent ieder recht te hebben zijn huis of werkplaats in brand te steken.

En bestaat in China de overtuiging, dat er veel aan gelegen is op welken dag men een huis begint te bouwen; die dag moet door den dorpspriester aangegeven worden. Let men in deze niet op het voorschrift van den afgodspriester, dan geloott men algemeen dat booze geesten het dorp met ziekten zullen komen kwellen. Wanneer nu een Christen bouwt zonder goedkeuring van den priester, dan zal het geheele dorp tegen hem in het harnas worden gejaagd, zoodra er een bewoner van het dorp ziek wordt of sterft, en loopt hij groot gevaar dat men zijn huis verwoest of hem het dorp uitdrijft. In elk geval kan men hem gerechtelijk dwingen, de familie de schade van de ziekte of de begrafeniskosten van een doode te vergoeden. Mengt hij daarentegen den priester in zijn zaak, dan zal deze allerlei bijgeloovige plechtigheden ter eere der afgoden ondernemen, en daartoe mag hij immers niet medewerken.

Wil hij in het huwelijk treden, dan moet hij al weder een goeden dag kiezen en bovendien de gedenktafels zijner voorouders met offers vereeren. Weigert hij dit, dan laadt hij de scherpste verwijten zijner familie op zich, want allen leven in de overtuiging, dat de geesten der voorouders de geheele familie voor dit verzuim zullen straffen, indien ze het maar gewillig laten doorgaan.

Heeft een belijder van den Christus nog een vader en moeder, en komt deze te sterven, dan doet zich weer een dergelijk bezwaar voor. Vooral wanneer hij de oudste zoon is, want dan moet hij voor de begrafenis zorgen, en voor den overledene een gedenktafel oprichten, waarop men de offers aan de geesten brengt. Laat hij dat na, dan doet hij volgens de overtuiging der Chineezen zijn vader of moeder de grootst mogelijke beleediging aan, die een Chinees zijn ouders kan aandoen. Zijn geringste straf is, dat hij geheel en al onterfd wordt; erger is het, dat hij prijs gegeven wordt aan de diepst mogelijke verachting, die een Chinees over zich brengen kan. Men houdt hem voor een erger misdadiger dan een dief of moordenaar. Dit alles treft den belijder des Heeren, wanneer hij een gegoed man is, die een onafhankelijk bestaan heeft; veel erger wordt zijn lot, als hij tot de armen des lands behoort.

Bij de meeste dorpen is een stuk bouwgrond, dat gemeenschappelijk aan alle dorpsbewoners behoort, en waarvan de opbrengst jaarlijks onder hen verdeeld wordt. Bij gelegenheid der uitdeeling nu wordt de Christen dikwijls uitgesloten, en als hij al iets krijgt, dan is het altijd het minste en slechtste, met veel vloeken en beschimpingen er bij. Als hij met den een of anderen handel een schamel stuk brood zoekt te verdienen, dan verliest hij al zijn klanten omdat hij de afgodische gebruiken verzuimt, die zijne waren voor de koopers bruikbaar moeten maken. Moet hij met handenarbeid zijn brood verdienen, dan komt het elk oogenblik voor, dat zijn meester hem belast met het aansteken van kaarsen en wierook voor den afgod des rijkdoms, of dat hij op Zondag tot eenig werk geroepen wordt. Weigert hij te gehoorzamen, dan wordt hij weggezonden.

Nu wordt hij wegens zijn belijdenis van den Christus wel niet vervolgd, niemand belet hem zich te laten doopen, maar het wordt hem zoo goed als onmogelijk gemaakt om als Christen te leven. In dien toestand verkeeren duizenden Christenen die over de dorpen van China verstrooid zijn. Moet het ons niet verwonderen, dat er nog menschen gevonden worden, die al deze bezwaren trotseeren? Is het niet een bewijs voor, de kracht van het Evangelie? Het komt ons voor dat het gemakkelijker is slagen en gevangenis te dragen, dan het verdragen van kwellingen die elken dag nieuw zijn. Er zijn voorbeelden van lijdzaamheid, welke ons, die in onze omgeving zoo weinig van de smaadheid van Christus hebben te lijden, tot beschaming zijn.

Gelukkig dat de Chineesche regeering en een groot deel van het Chineesche volk tot het inzicht kwamen, dat de opium een vreeselijke vijand van het volk is. Dat er zoo energiek tegen den opium gestreden wordt, komt mede de zaak van het Evangelie ten goede.

Gemengd Nieuws.

De Roomsche vorst van Bulgarije is den 1sten Maart in het huwelijk getreden met den prinses Eleonore van Reuss j. L. Er is strijd ontstaan over de vraag, of dat huwelijk ook in de Evangelische kerk kerkelijk bevestigd is. De erfprins van Reuss heeft ambtelijk laten bekend maken dat het huwelijk kerkelijk is bevestigd in de Slotkerk te Osterstein volgens het formulier, dat in de Evangelische kerk is aangenomen. De zaak zou hiermede uit zijn, doch nu komt de *Erfurter Allgemeine Anzeiger* verklaren, dat de vorst van Bulgarije schriftelijk heeft te kennen gegeven, dat een dubbele bevestiging van zijn huwelijk (het huwelijk was te voren in de Roomsche kerk gesloten) niet heeft plaats gehad. Wel heeft de superintendent Auerbach de trouwrede, »Trauact", verwisseling van ringen en inzegening volgens het formulier doen plaats hebben, doch de vorst heeft op de vragen niet geantwoord maar slechts geknikt, terwijl de prinses een luid »ja« deed hooren; en bij het verwisselen van de ringen heeft de vorst niet naast zijn bruid geknield voor het altaar gelegen, maar is er in gebogen houding voor blijven staan. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat het niet antwoorden en het niet knielen opzettelijk is geschied om daarmede te kennen te geven, dat hij niet voor de tweede maal zijn huwelijk heeft willen laten bevestigen in eene kerk, die de zijne niet is. Zoo althans luidt een verklaring van het Bamberger ordinariaat.

De Protestantsche Episcopale kerk van Noord-Amerika Roomsch geworden. De Protestantsche Episcopale kerk van Noord-Amerika zal met de Roomsche kerk vereenigd worden! De vereenigde kerk zal de Anglikaansche Roomsche Unie genoemd worden! Aldus werd onlangs op eene vergadering te New-York besloten. Nu is de Episcopaalsche kerk van Engeland aan de beurt om met Rome vereenigd te worden. Het comité, dat de vereeniging met Rome, in de Vereenigde Staten tot stand gebracht heeft, sprak het openlijk uit, dat het zijn wensch is, om alles wat Wickliff en Luther tot stand gebracht hebben, over boord te werpen, en de Anglicaansche kerken te bewegen, haar standpunt vóór de reformatie weder in te nemen. Aldus de *Reformirte Kirchenzeitung*.

Winckel.